

The prospect of further research is the analysis of the student's interest while studying the discipline Latin and the Fundamentals of Medical Terminology (foreign languages) at the medical university.

Key words: *motivation, ways of increasing motivation, interest, student, lecturer, Latin, independent work, medical university.*

УДК 378. 016.811.161.2

І. О. Кухарчук

Глухівський національний педагогічний
університет імені Олександра Довженка

ТЕКСТОЦЕНТРИЧНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТЬОГО ВЧИТЕЛЯ-СЛОВЕСНИКА

Стаття присвячена проблемі реалізації текстоцентричного підходу до формування соціокультурної компетентності майбутнього вчителя-словесника. Визначено лінгвістичні й лінгводидактичні засади текстоцентричного підходу, з'ясовано його роль у формуванні соціокультурної компетентності майбутнього вчителя-словесника, окреслено основні текстологічні знання й текстотворчі вміння і навички, якими повинен оволодіти студент-філолог; визначено критерії відбору текстів, запропоновано систему вправ і завдань у процесі вивчення складнопірядних речень на основі текстів християнсько-моральної тематики.

Ключові слова: *текст, текстоцентричний підхід, текстологічні знання, текстотворчі вміння, соціокультурна компетентність, аналітичні вправи, конструктивні вправи, творчі вправи, вчитель-словесник.*

Постановка проблеми. Вхідження України до європейської спільноти, реформування шкільної мовної освіти, модернізація вітчизняної вищої школи окреслюють нові вимоги до фахової підготовки вчителя-словесника, який повинен не лише досконало опанувати знання програм і підручників циклу професійно зорієнтованих дисциплін, а й творчо реалізовувати їх на практиці, вміти застосовувати засоби мовного коду у професійному дискурсі з урахуванням когнітивних, психо- і соціолінгвістичних, ситуативних, культурно-історичних та інших чинників.

Закони України «Про освіту», «Про вищу освіту», Національна доктрина розвитку освіти в Україні у XXI столітті, Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти, Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти, Національна рамка кваліфікацій, Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року визначають компетентнісний підхід рушійною силою реформування освітнього процесу, становлення вчителя-філолога третього тисячоліття. Компетентнісний підхід переорієнтовує освітню парадигму із накопичення знань, умінь, навичок на формування й розвиток в особистості здатності використовувати їх у швидко змінюваному інформаційному суспільстві, бути соціально адаптованою до майбутньої професійної діяльності.

Аналіз актуальних досліджень. Пріоритетною стратегією мовної освіти є соціокультурний підхід. Проблема формування соціокультурної

компетентності здебільшого досліджувалася в аспекті навчання в початковій та основній школі (В. Бадер, А. Богуш, О. Коломінова, З. Корнаєва, С. Ніколаєва, М. Пентилюк, А. Ярмолюк та ін.). Лише окремі праці присвячено соціокультурній компетентності майбутніх студентів філологічних факультетів (А. Галенко, С. Остапенко, О. Усик, Н. Чернуха та ін.). Натомість Л. Мацько наголошує, що «фахівцям мова потрібна не як сукупність правил, а як картина світобачення, засіб культурного співжиття в суспільстві, засіб самоформування й самовираження особистості кожного» [4, 24].

Мета статті – з'ясувати роль текстоцентричного підходу у формуванні соціокультурної компетентності майбутнього вчителя-словесника, подати критерії відбору текстів і систему вправ і завдань, спрямовану на формування соціокультурної особистості.

Методи дослідження. Для розв'язання поставленої мети застосовувалися методи теоретичного аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення та систематизації наукової літератури з педагогіки, лінгводидактики, психології, психолінгвістики, мовознавства; аналізу педагогічного досвіду вищих педагогічних навчальних закладів з досліджуваної проблеми.

Виклад основного матеріалу. *Соціокультурна компетентність* – це набута у процесі навчання інтегрована здатність особистості, яка охоплює лінгво-, країнознавчі знання, систему уявлень про національні традиції, звичаї, реалії країни, норми мовленнєвої і немовленнєвої поведінки її етнічних представників, вміння адекватно реагувати й будувати власну поведінку відповідно до цих особливостей і норм. Соціокультурний компонент навчання має вагомий потенціал щодо ознайомлення молоді з досягненнями національної й світової культур.

Соціокультурна компетентність є цілісною системою взаємопов'язаних змістових компонентів:

– *етнокультурознавчої компетенції* – знання про народ – носія і творця культури, національний характер, суспільно-державний устрій, здобутки в галузі освіти, культури, особливості побуту, традиції, звичаї;

– *етнолінгвістичної компетенції* – здатності сприймати мову в її культуроносії функції, з національно-культурними особливостями, яка містить знання мовних одиниць, у тому числі з національно-культурним компонентом семантики, і вміння використовувати їх відповідно до соціально-мовленнєвих ситуацій;

– *соціолінгвістичної компетенції* – знання особливостей національного мовленнєвого етикету й невербальної поведінки та навички врахування їх у реальних життєвих ситуаціях, здатність організувати мовленнєве спілкування відповідно до комунікативної ситуації, соціальних норм поведінки та соціального статусу комунікантів [7, 8–9].

У шкільній програмі з української мови чітко окреслено соціокультурну лінію, змістове наповнення якої здійснюється на основі відбору соціокультурних відомостей освітніх галузей «Мова і література», «Суспільствознавство», «Естетична культура» тощо й реалізується на основі дібраних текстів відповідної тематики, а також за допомогою системи спеціальних вправ і завдань. Уведення до шкільної програми основних понять лінгвістики тексту зумовлює перехід від репродуктивного (оволодіння мовними засобами) до продуктивного навчання (здатності створювати тексти) й перегляду фахової підготовки вчителя-філолога.

Провідним підходом у формуванні соціокультурної компетентності є текстоцентричний підхід, основним поняттям якого є текст. Вивчення тексту є об'єктом наукових зацікавлень багатьох учених, які досліджують його в літературознавстві, різних напрямках лінгвістики (комунікативній, когнітивній, функціональній, комп'ютерній лінгвістиці, прагма-, соціо-, психолінгвістиці тощо). Учені трактують текст як витвір мовленнєвого процесу, що відзначається завершеністю (І. Гальперін); упорядковану групу речень або їх аналогів, що становлять завершену смислову єдність (В. Одинцов); структуровану й організовану за певними правилами одиницю, що відзначається когнітивним, інформаційним, психологічним і соціальним навантаженням спілкування (Г. Колшанський); результат спілкування (інтерації та трансакції), його структурно-мовна складова і одночасно кінцева реалізація; структура, в яку втілюється живий дискурс після свого завершення (Ф. Бацевич). Неоднозначність тлумачення тексту можна пояснити, на думку О. Селіванової, його особливостями, основними з яких є: абсолютизація структурної організації тексту та граматичних засобів зв'язності; формально-структурна, жанрово-стилістична різноплановість текстів і специфіка способу їх репрезентації; багатоплановість підходів до лінгвістичного вивчення тексту (онтологічний, гносеологічний, власне лінгвістичний, психологічний, прагматичний, комунікативний, модальний, структурний, номінативний, когнітивний, соціально-історичний); звуження функції тексту до рівня складника комунікативного процесу, посередника, засобу, процесу й мети комунікації, абсолютизація у складі дефініції певної категорії або кількох категорій тексту [6, 34].

Вихід за межі речення і мовної системи у сферу комунікації, вивчення тексту «як складного комунікативного механізму, що фіксує стратегічну програму адресанта, сприйману й інтерпретовану адресатом» [5, 10], відкриває нові перспективи провадження текстоцентричного підходу і в лінгвометодиці, створює передумови для розуміння тексту як результату будь-якого виду мовленнєвої діяльності.

Вивчення мовних явищ на основі тексту не є новим у шкільній і вишівській методиці навчання української мови. У лінгводидактиці текстоцентричний підхід до навчання мови досліджували вітчизняні (О. Глазова,

Т. Донченко, І. Дроздова, В. Мельничайко, М. Пентилюк, Г. Шелехова) та зарубіжні (М. Всеволодова, Г. Золотова, Т. Ладиженська) учені-методисти. Проте наявність текстів у підручниках, посібниках чи збірниках вправ ще не забезпечує текстоцентричного підходу до вивчення мови.

Відповідно до вимог програм з української мови для основної та вищої школи, з метою реалізації соціокультурної змістової лінії майбутній учитель-словесник повинен оволодіти такими *текстологічними знаннями*: наукові підходи до вивчення тексту, ознаки тексту, спільні й відмінні ознаки тексту й дискурсу, структурні компоненти тексту, особливості членування текстових величин, складне синтаксичне ціле як складна структурна єдність і компонент тексту, абзац як композиційно-комунікативна одиниця; засоби зв'язку компонентів складного синтаксичного цілого, типи текстів за їх жанровою належністю, стильовою співвіднесеністю, формою репрезентації. Зазначені теоретичні знання є підґрунтям для формування у майбутніх фахівців текстотворчих умінь і навичок, необхідних як для самореалізації, міжособистісної взаємодії, так і для організації роботи над текстом на уроках української мови, реалізації соціокультурної змістової лінії у школі. До них, передусім, віднесемо такі *вміння*: аналізувати текст як комунікативну систему, його психологічні, ментальні, соціально-культурні особливості; визначати тему, основну думку (ідею), тип мовлення, стильові й жанрові особливості тексту; характеризувати його основні категорії: *комунікативність* (функції тексту); *членованість* (будова тексту, його композиційні особливості; виокремлення складних синтаксичних цілих і абзаців; з'ясування способів зв'язку речень; актуальне членування речень); *цілісність* (функції мовних одиниць); *зв'язність* (когезія, когерентність, мовні засоби зв'язку речень); *інформативність* (когнітивна, рефлексивна, регулятивна). Крім того, майбутній учитель словесності повинен уміти здійснювати відбір соціокультурних відомостей освітніх галузей, добирати тексти й розробляти завдання для учнів відповідно до мети шкільної мовної освіти.

Аналіз чинних навчальних і робочих програм профільних лінгвістичних курсів («Сучасна українська літературна мова», «Лінгвістичний аналіз тексту», «Культура мовлення») засвідчив, що в них не закладені чіткі вимоги до цілеспрямованого формування в майбутнього вчителя-словесника готовності до професійної текстової діяльності в школі. Студенти-філологи мають недостатній рівень сформованості знань і професійно необхідних умінь і навичок роботи з текстом. На нашу думку, основні причини такого стану можна пояснити:

- еkleктичним аналізом тексту, що зумовило виникнення багатьох новітніх лінгвістичних напрямів (теорія тексту, лінгвістика тексту, стилістика тексту, семантика тексту, дискурсологія тощо). З огляду на це існують різні дифеніції, класифікації, види аналізу, напрями дослідження тексту, що

спричинює значні труднощі щодо засвоєння студентами поняттєвого й термінологічного апарату;

- превалюванням системно-структурної парадигми дослідження мовних явищ, хоча сучасні лінгвістичні дослідження тяжіють до функціонально-комунікативної парадигми, розширюють межі «семантичного простору мовної одиниці, які визначаються не тільки обсягом лексичного значення виокремленого слова, а й загальною семантикою, підтекстом та ситуацією мовного спілкування» [3, 218]. Зауважимо, що більшість вправ, у яких текст виступає дидактичною основою, не мають завдань, спрямованих на аналіз комунікативної спрямованості тексту;

- відсутністю методичної системи щодо реалізації декларованого текстоцентричного підходу до фахової підготовки вчителя-словесника.

Важливим засобом формування соціокультурологічної компетенції є тексти, що відображають життя українського народу, його традиції, звичаї, обряди, проблеми етики і моралі особистості, відомості з історії, культури українського народу, його духовно-моральні цінності.

Основними *критеріями* для відбору текстів визначено такі:

- *соціокультурний* (текст повинен формувати знання про загальнолюдські, національні, регіональні, сімейні, особистісні цінності, а також уміння реалізувати себе в соціокультурному середовищі);
- *лінгвістичний* (текст повинен бути насиченим мовними одиницями, мовними явищами, відображати їх текстотвірні функції);
- *дидактичний* (найкращі зразки текстів різних стилів повинні мати навчальний і виховний потенціал);
- *сенситивний* (відповідність змісту тексту і його мовного оформлення віковим особливостям);
- *комунікативно-когнітивний* (текст повинен формувати комунікативні вміння у рецептивних і продуктивних видах мовленнєвої діяльності; відповідати пізнавальним потребам студентів, формувати світоглядно-ціннісні орієнтири).

Пропонуємо систему вправ із синтаксису складнопідрядного речення, що побудовані на основі текстів християнсько-моральної тематики, в основі яких – загальнолюдські та християнські цінності, призначення людини, людські ідеали, моральні норми, що є регуляторами взаємовідносин у суспільстві. Опора на текст під час вивчення складних синтаксичних одиниць створює умови для успадкування духовних надбань українського народу, досягнення високої культури духовно-моральних відносин, оскільки молодь звертається до кращих зразків української та світової класики, творів релігійної тематики, Біблії тощо.

Аналітичні вправи спрямовані на формування вмінь розуміти текст, усвідомлювати його комунікативне завдання; розпізнавати синтаксичні конструкції в готовому тексті, осмислювати їх комунікативну роль у

зв'язному мовленні; з'ясовувати залежність використаних автором мовних одиниць від змісту тексту, його задуму, типу і стилю мовлення. Аналітична діяльність передбачає такий аналіз тексту: *комунікативний* (мета, комунікативне завдання тексту, визначення мовленнєвої ситуації); *композиційно-змістовий* (тема, головна думка, способи і засоби зв'язку в тексті, характеристика композиційної схеми); *мовленнєвий і мовний* (відбір мовних засобів, що реалізують тему і головну думку, визначення жанру тексту, типу мовлення, обґрунтування вживання мовних і стилістичних одиниць); *контекстний* (цілісне усвідомлення тексту і мовленнєвих одиниць); *соціокультурний* (засвоєння духовної культури різних народів, формування моральних та естетичних позицій студента).

- Прочитайте текст. Яка його головна думка? Визначте жанр і тип мовлення. Прослідкуйте взаємозв'язок між поставленою автором комунікативною метою і вибором стратегій для її реалізації у тексті. Висловіть своє ставлення до порушеної проблеми. Знайдіть складнопідрядні речення й проаналізуйте їх за схемою: 1) засоби зв'язку; 2) семантико-синтаксичні відношення між частинами; 3) вид складнопідрядного речення.

Як відображені моральні цінності українського народу в тексті. Випишіть ті мовні одиниці, що вербалізують концепт «мораль».

Сковорода – голос українського національного єства – був популярний у народі, незважаючи на книжну мову. Народ співав його пісні. Малий Тарас переписував їх... Потім він сам став голосом українського здорового глузду, що підніс духові цінності й національні святині – над усі офіційні імперські авторитети та позолочені цінності й над усі модні віяння часу. І Шевченко, і Гоголь виділялись у сузір'ї великих талантів Росії тим, що не наслідували великих світил, а заговорили голосом України, сповненим любові і віри. Традиції Шевченка – традиції здорового опозиційного духу – проходять червоною ниткою через усю українську культуру, як її живий нерв. Ними наповнено все живе, що пробилось крізь тотальну цензуру радянського часу. Надією сучасної літератури є ті автори, що схоплюють дух часу не з цікавих публікацій, а з голосу народньої совісти, що розуміють: моральне вдосконалення – це і є дорога відродження, бо тільки в моралі можлива повна самореалізація людини. Народний здоровий глузд – це фактично єдина постійна даність, від якої в нас так швидко пробиваються свіжі паростки, коли їх зрубують. Правда і краса все ще існують у колючому фольклорі або в художній творчості колгоспних жінок – Катерини Білокур, Марії Приймаченко... У розмовах бабусь, що потаємно хрестили онучат і вчили їх молитись, любити, прощати.

У своїй «Сповіді» Л. Толстой визнає, що найбільші авторитети сучасності письменники й філософи не могли дати відповіді на питання про сенс життя. Але ту відповідь завжди мав народ, який жив

християнською вірою і плекав її джерела. Доки інтелігенція не зрозуміє глибини життєдайної народньої віри, вона приречена на вегетацію та імітацію (За Є. Сверстюком).

Конструктивні вправи передбачають роботу з різними типами текстів на перебудову, розширення, редагування текстів. Такі вправи активізують діяльність студентів, формують уміння будувати інформативно повні, розгорнуті висловлювання відповідно до потреб якнайточнішого висловлювання думки:

- Прочитайте текст. Які складні речення переважають у запропонованому тексті? Як це пов'язано з його стилем і жанровими особливостями? Доповніть речення складнопідрядними конструкціями. Яку роль відіграють Божі Заповіді у вашому житті?

Кожна країна, будь-яке суспільство мають свої закони, які регулюють взаємовідносини, встановлюють правила поведінки та принципи існування серед людей. Багато законів діють на певній території, обмежені періодом часу й іншими чинниками. Але є один Закон, який ..., будучи основою існування життя людей на Землі. Це Десять Божих Заповідей.

Десять Заповідей – короткий виклад вічних принципів добра – звернені до всього людства на всі часи. Біблія називає головний принцип життя: «...Бога бійся, й чини Його заповіді, бо належить це кожній людині».

Цей Закон унікальний, у першу чергу тому, що , але водночас мають всеосяжний характер. Вони настільки короткі, що, але мають таку глибину, що Унікальність Десяти Заповідей полягає також у тому, що Яке ж призначення Божого закону, Його Десяти Заповідей?

- Доповніть вислови про духовно-моральні цінності складнопідрядними реченнями. Який зміст ви вкладаєте в поняття «духовно-моральні цінності»? Які з них, на вашу думку, є найбільш важливими на сьогодні? Чому?

1. Той, хто живе в світі моральних цінностей, ... 2. Для виховання моральної культури дуже важливо, щоб людина ... 3. І тільки той прожив немарно, хто... 3. Ніщо так боляче не б'є людину, як... 4. Немає величі там, де... 5. Коли..., ти щасливий. 6. Треба багато вчитися, щоб... 7. Мова вмирає, коли... 8. Нещасна та країна, яка... 9. ... Я зрозумів одну нехитру істину. Вона в тому, щоб ... 10. Страшнішого горя нема, ніж те, коли... 11. Ніколи не можна жити щасливо, якщо... 12. Лиш той життя й свободи вартий, хто...

Творчі вправи можуть містити завдання на домислення до тексту кінцівки або початку, уведення додаткової інформації, висловлення оцінних суджень, побудову тексту за запропонованою ситуацією тощо.

- Прочитайте текст. Випишіть вислови про мову з покликанням на їх авторів. Запишіть останнє речення, зробіть його синтаксичний аналіз.

Напишіть міні-твір-міркування про роль мови в духовному надбанні українського народу.

Мова як категорія духовна є стрижнем існування нації: «Доля мови формує долю народу» (І. Могильницький). Слово є священним, воно виникло як наслідок Божої волі («...сказав Бог: „Хай станеться світло“... і було світло»). Святе Письмо дає нам правильний напрямок думки – не «сталось» передуює «сказав», а «сказав» передуює «сталось», тобто Слово є першоосною творення світу. Тому травмування Слова впродовж советського часу руйнувало духовий світ людини, нищило коріння цілої нації. Завдання ж мови в постколоніальний період – віднайти первісну форму, адже «замах на мову – це замах на наше життя» (П. Мовчан). Ще Симеон Новий Богослов (XII ст.) повчав: «І власний твій дух, або душа твоя, вся є в усьому розумі твоєму, і весь розум твій – у всьому слові твоєму, і все слово твоє – в усьому духові твоєму, нероздільно і нерозривно». Тому саме вибір рідного слова є тим всеохопним джерелом, що дає нам відчуття належності до певної спільноти, забезпечує окремішність території, зберігає духові та історичні надбання народу (З підручника).

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Отже, текстоцентричний підхід до навчання мови сприяє формуванню соціокультурної особистості, яка володіє культурно-національними знаннями, мовними засобами самовираження, усвідомлює себе носієм етнокультури й соціуму, здатна до продукування зв'язних висловлювань у різних ситуаціях спілкування.

У запропонованій статті подано лише загальну характеристику текстоцентричного підходу до формуванням соціокультурної компетентності особистості. Перспективи подальших наукових розвідок убачаємо у вивченні проблеми застосування інформаційно-комунікаційних технологій у формуванні текстотворчих умінь студентів-філологів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кучерук О. Соціокультурний розвиток учнів як лінгвометодична проблема / Оксана Кучерук // Українська мова і література в школі. – 2014. – № 2. – С. 2–7.
2. Леонтьев О. А. Поняття тексту у сучасній лінгвістиці та психології / О. А. Леонтьев // Психолінгвістична та лінгвістична природа тексту й особливості його сприймання. – К. : Вища школа, 1979. – С. 7–18.
3. Мацько Л. І. Риторика : [навч. посіб.] / Л. І. Мацько, О. М. Мацько. – К. : Вища школа, 2003. – 311 с.
4. Мацько Л. Українська мова у вищій школі України / Любов Мацько // Дивослово. – 1996. – № 11. – С. 24–26.
5. Селиванова Е. А. Основы лингвистической теории текста и коммуникации : [моногр. учеб. пособ.] / Е. А. Селиванова. – К. : Брама, Изд. Вовчок О. Ю., 2004. – 336 с.
6. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми / О. Селіванова. – Полтава : Довкілля, 2008. – 712 с.

7. Усик О. Ф. Формування соціокультурної компетентності студентів філологічних спеціальностей у процесі вивчення гуманітарних дисциплін : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.09 / О. Ф. Усик ; Криворіз. держ. пед. ун-т. – Кривий Ріг, 2010. – 20 с.

РЕЗЮМЕ

Кухарчук И. А. Текстцентрический подход к формированию социокультурной компетентности будущего учителя-словесника.

Статья посвящена проблеме реализации текстцентрического подхода к формированию социокультурной компетентности будущего учителя-словесника. Определены лингвистические и лингводидактические основы текстцентрического подхода, выяснена его роль в формировании социокультурной компетентности будущего учителя-словесника, обозначены основные текстологические знания и текстотворческие умения и навыки, которыми должен овладеть студент-филолог; определены критерии отбора текстов, предложена система упражнений и заданий в процессе изучения сложноподчиненных предложений на основе текстов христианско-нравственной тематики.

Ключевые слова: *текст, текстцентрический подход, текстологические знания, текстотворческие умения, социокультурная компетентность, аналитические упражнения, конструктивные упражнения, творческие упражнения, учитель-словесник.*

SUMMARY

Kukharchuk I. Text-centered approach to the forming of the socio-cultural competence of the future teacher-philologist.

The article deals with the problem of the implementation of the text-centered approach in the forming of the socio-cultural competence of the future teacher-philologist.

The article considers the concept of socio-cultural competence as an integrated ability of the individual, containing the lingvo-geographic knowledge, a system of ideas about national traditions, customs and realities of the country, the rules of verbal and nonverbal behavior of its ethnic representatives, the ability to respond adequately and build their behavior in accordance with these features and standards. The substantial components of socio-cultural competence were identified. They are: ethno-cultural, ethno-linguistic, socio-linguistic.

According to the program requirements of the Ukrainian language for primary and higher school, in order to implement the socio-cultural content line the main textual knowledge and skills that the future teacher-philologist should seize were defined.

The article outlines the main reasons for the low level of the theoretical knowledge and professional skills which are needed to work with text, the most important among them are: eclectic text analysis; domination of the system-structural research paradigm of linguistic phenomena; lack of methodological system to implement text-centered approach to vocational training of the teacher-philologist.

The main criteria for the selection of texts: socio-cultural, linguistic, didactic, sensitivity, communicative and cognitive were defined.

In order to form the socio-cultural competence it was worked out the system of exercises of complex sentence syntax based on the texts of Christian moral subjects.

Among the exercises it was suggested analytical, constructive, creative exercises and tasks aimed at a holistic understanding of the text, language and stylistic units, learning the Christian moral values of Ukrainian people.

The article summarizes that text-centered approach to language learning contributes to the formation of social and cultural identity of the future teacher of language and literature, which owns the national cultural knowledge, linguistic means of expression, realizes himself as the bearer of ethnic culture and society, capable of producing coherent expression in different communicative situations.

Key words: *text, text-centered approach, textual knowledge, textual skills, socio-cultural competence, analytical exercises, practical exercises, creative exercises, teacher-philologist.*

УДК 37.018.4

Н. В. Нікула

Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича

ЕТАПИ ПРОФЕСІЙНО-МЕТОДИЧНОГО РОЗВИТКУ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Мета даної публікації полягає в теоретичному обґрунтуванні етапів професійно-методичного розвитку студентів-педагогів у процесі професійної підготовки. У результаті дослідження автор розкриває сутність професійно-методичного розвитку майбутніх фахівців крізь призму формування якостей їх методичної культури та описує етапи цього розвитку.

У висновках, наголошує на важливості професійно-методичного розвитку студентів, що є необхідною складовою підготовки педагогічних кадрів, а також однією з умов формування їх методичної культури. Перспектива дослідження полягає у визначенні педагогічних умов формування методичної культури студентів.

Ключові слова: *професійно-методичний розвиток, методична грамотність, педагогічна компетентність, методична компетентність, методична креативність, методична майстерність, методичне самовдосконалення.*

Постановка проблеми. Соціально-економічні умови, що склалися нині в Україні, значно підвищують вимоги до педагогічних кадрів. Сучасне суспільство потребує розвиненого, ерудованого вчителя, який має творче мислення, здатного до самовдосконалення, до інноваційної діяльності. Це має бути висококультурний фахівець, невтомний, наполегливий, який вільно орієнтується в широких потоках різноманітної інформації, об'єктивно аналізує проблеми, що виникають, та приймає оптимальні рішення в нестандартних умовах.

Сьогодні важливо, щоб учитель володів не лише певним багажем знань з тієї чи іншої дисципліни, а й умів орієнтуватися в різноманітті сучасних науково-педагогічних технологій та вдало використовував їх на практиці, що потребує методичної культури вчителя, а спершу – його професійно-методичного розвитку, який відбувається під час навчання у вищій школі.

Професійно-методичний розвиток майбутнього педагога – складний, багатогранний процес, який, у майбутньому, забезпечує високу результативність навчально-виховного процесу, оскільки дозволяє з наукової точки зору визначати й реалізовувати на практиці принципи, зміст, форми, методи й засоби навчально-виховної діяльності.

Аналіз актуальних досліджень. Аналізуючи педагогічну та методичну літературу з даної проблеми, можемо констатувати, що поняття педагогічної грамотності досліджували Г. Коджаспірова, Н. Морева, І. Новік, Н. Пещенко, А. Щукін та ін. Проблема компетентності вчителя